

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ข้อมูลพื้นฐาน กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ ความสำคัญภาวะผู้นำ ลักษณะภาวะผู้นำ องค์ประกอบภาวะผู้นำ ทฤษฎีภาวะผู้นำครู การพัฒนาภาวะผู้นำตลอดจนบริบทการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีหัวข้อเนื้อหาสาระ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำ
  - 1.1 ความหมายภาวะผู้นำ
  - 1.2 ความสำคัญภาวะผู้นำ
  - 1.3 ลักษณะภาวะผู้นำ
  - 1.4 องค์ประกอบภาวะผู้นำ
  - 1.5 ทฤษฎีภาวะผู้นำ
  - 1.6 ทฤษฎีภาวะผู้นำครู
  - 1.7 การพัฒนาภาวะผู้นำ
2. บริบทการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู
  - 2.1 สภาพ ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
  - 2.2 ความต้องการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

- 2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
3. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา
- 3.1 ด้านความรู้
- 3.2 ด้านทักษะ
- 3.3 ด้านคุณลักษณะ
4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.1 สภาพ ปัญหาการพัฒนาครู
- 4.2 หลักการพัฒนาครู
- 4.3 การพัฒนาครูระดับมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ยืนยันองค์ประกอบ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์นั้นประกอบด้วย นักวิชาการและนักปฏิบัติการซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ จำนวน 5 คน ดังนี้

1. ดร. วิภาพร นิธิปรีชานนท์ ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ดร. สุวิทย์ บึงบัว นักวิชาการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
4. นายจงภพ ชูประทีป คีษานีเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
5. นายอานนท์ วงศ์วิศิษฎ์รังสี คีษานีเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ในขั้นตอนที่ 1 และประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 2 มาทำ

การวิเคราะห์เนื้อหาและหาความสอดคล้องของข้อมูลเพื่อสรุปองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นข้อมูลที่ใช้ในการร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์ ปัญหาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาเชิงสำรวจ

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสร้างข้อคำถามของแต่ละตัวแปรตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและสอดคล้องกับนิยามศัพท์

3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 คน โดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม

3.4 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545:62) มาใช้

3.5 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลองใช้กับครูสาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 40 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกคือ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.6 นำแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายเป็นรายข้อ และนำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์คือ อยู่ระหว่าง 0.56 – 0.94 แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545:100) ได้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 และแบบสอบถามปัญหาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

3.7 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นรายงานต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พร้อมจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.8 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สอนสาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 11 จำนวน 165 คน โดยใช้การคำนวณตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (วาริ พึ่งสวัสดิ์. 2550 : 150-153, 157) และได้มาโดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

3.9 เก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 165 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 พร้อมนำไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในครั้งนี้ คือ ครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 11 โดยแบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ประชากร คือ ครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 จำนวนทั้งสิ้น 288 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2556) โดยผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (วาริ พึ่งสวัสดิ์. 2550 : 150-153, 157) ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 165 คน แบ่งเป็นครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 11 ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ เขต 23 ดังตาราง 12

ตาราง 12 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา	จำนวนครูเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เขต 22	165	95
เขต 23	123	70
รวม	288	165

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์
แบบมีโครงสร้างและแบบสอบถาม

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์
และรายละเอียดส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์ เป็นข้อคำถามปลายเปิดซึ่งระบุ
ประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียน
มัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11
2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11

2. แบบสอบถาม ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรมภาวะผู้นำครู
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามในลักษณะ
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น การสัมภาษณ์ การประเมินแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

1.2 นัดหมายเวลาในการเข้าพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการสัมภาษณ์

1.3 ส่งหนังสือขอความร่วมมือและแบบสัมภาษณ์ก่อนวันนัดหมาย สัมภาษณ์อย่างน้อย 1 สัปดาห์

1.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา ที่นัดหมายและทำการจดบันทึกรายละเอียดของการสัมภาษณ์พร้อมทั้งบันทึกภาพและบันทึกเสียง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามในขั้นตอนต่อไป

2. การประเมินแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงผู้เชี่ยวชาญ

2.2 นัดหมายเวลาในการเข้าพบผู้เชี่ยวชาญ

2.3 ส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมแบบสอบถามและแบบประเมินเครื่องมือก่อนวันนัดหมายอย่างน้อย 1 สัปดาห์

2.4 ผู้วิจัยดำเนินการพบผู้เชี่ยวชาญตามวันเวลาที่นัดหมาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและสอบถามผู้เชี่ยวชาญในบางประเด็นที่เกี่ยวข้องพร้อมรับแบบประเมินกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

3. การใช้แบบสอบถามในการทดลองกับครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูล 3 วิธี คือ 1) ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์และขอรับกลับทางไปรษณีย์ 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ทาง E-mail และตอบกลับทาง E-mail 3) ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ เนื้อหาและหาความสอดคล้องของข้อมูลเพื่อสรุปองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะ ผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและสถิติเบื้องต้น คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อให้รู้ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง และสภาพของตัวแปรต่างๆ และการกำหนดค่าคะแนนและเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย การกำหนดค่าคะแนนในการตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด ,2545 : 100)

2.1 การกำหนดค่าคะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดค่าคะแนน ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

ระดับพฤติกรรมมากที่สุด	ให้ค่าคะแนน 5 คะแนน
ระดับพฤติกรรมมาก	ให้ค่าคะแนน 4 คะแนน
ระดับพฤติกรรมปานกลาง	ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน
ระดับพฤติกรรมน้อย	ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน
ระดับพฤติกรรมน้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

2.2 การแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร อยู่ในระดับ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

เกณฑ์ในการตัดสิน

เกณฑ์ในการตัดสิน คือ มีค่าเฉลี่ย (Mean ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไม่เกิน 1.00 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสม)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่
  - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
  - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้
  - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อ
  - 2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค

ระยะที่ 2 นำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 4 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรวมถึง การวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดังกล่าวในระยะที่ 1 มาเป็นแนวทาง

ในการกำหนดกรอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูเทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา มาสรุปประเด็นสำคัญ

4.2 กำหนดกรอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา

4.3 กำหนดรายละเอียดของเอกสารประกอบการพัฒนาในแต่ละ
องค์ประกอบและออกแบบกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา

4.4 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา

4.5 นำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ
หลังจากปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วจึงนำรูปแบบไป
ยืนยันโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนต่อไป

ร่างรูปแบบภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. หลักการ

1. การพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา มุ่งให้ครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นำผลการพัฒนาไปประยุกต์ใช้
เพื่อนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวิธีการพัฒนาที่หลากหลายและน่าสนใจสามารถนำไป
สู่การปฏิบัติได้จริง

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักและ
เจตคติเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. เพื่อให้ครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นำผลการพัฒนาไปประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เนื้อหา

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และระยะเวลา ประกอบด้วย 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้

ชุดที่ 2 ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ชุดที่ 3 ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้

ชุดที่ 4 ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ชุดที่ 5 คุณลักษณะความเป็นครู

ชุดที่ 6 คุณลักษณะนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4. กระบวนการพัฒนา

กระบวนการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 อบรมเชิงปฏิบัติการเข้ม 2 วัน ปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงการดำเนินงานการประเมินตนเอง การเรียนรู้จากกรณีศึกษาและการตอบแบบประเมินภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลา 2 วัน

ระยะที่ 2 ฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ชุดละ 1 สัปดาห์ (ทุกวันจันทร์และวันพุธ) จำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง รวมเป็น 36 ชั่วโมง

ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล การติดตามและประเมินผลหลังการฝึกปฏิบัติจริง 1 เดือน โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติจริงทำแบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

5. การวัดและประเมินผล

เป็นการวัดและประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยทำการประเมินผลจากการทำแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาหลังจากสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 5 ยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา

5.1 ยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา และคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาปรับปรุงแก้ไขและไปทำการตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านภาวะผู้นำและการจัดการศึกษาหรือมีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาเอก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ระดับอุดมศึกษาผู้บริหารการศึกษาหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาเอก และ 2) กลุ่มนักปฏิบัติ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์หรือครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีประสบการณ์เป็นครูผู้สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

1. ดร. วิภาพร นิธิปรีชานนท์ ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ดร. สุวิทย์ บึงบัว นักวิชาการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชญนันท์ นิลสุข อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

4. ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5. ดร. อุบลศิลป์ โพธิ์พรม อาจารย์ประจำภาควิชา นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6. ดร.อนุรักษ์ อุปพงษ์ รองผู้อำนวยการรักษาการผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

7. นายจงภพ ชูประทีป คีษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

8. นายอานนท์ วงศ์วิศิษฐ์รังสี คีษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

9. นางสมปอง ตรูวรรณ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนนารีนุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

5.2 นำประเด็นสำคัญที่ได้จากการตรวจสอบรูปแบบและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษามาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบอีกครั้งก่อนนำไปจัดทำเป็นคู่มือและเอกสารประกอบการพัฒนาต่อไป

5.3 จัดทำคู่มือและเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา ฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนต่อไป

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 ประกอบด้วย 1 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 6 นำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้กับครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 38 คน จาก 37 โรงเรียน

สำหรับกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยรายละเอียดกิจกรรมตามระยะต่างๆ ดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม (ระหว่างวันที่ 22-23 พฤษภาคม 2557)

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคนทำความรู้จักกันเป็นการละลายพฤติกรรมและสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้ารับการพัฒนาด้วยกัน และคณะวิทยากรเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนากล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและอภิปราย

2. กิจกรรมสำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาทำแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 3 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย

3. ครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 38 คน จาก 37 โรงเรียน เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการและร่วมกิจกรรมพัฒนา เป็นเวลา 2 วัน โดยมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนี้

3.1 **ขั้นให้ความรู้** เป็นขั้นให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการพัฒนาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการบรรยาย อภิปราย การศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนา จัดกิจกรรมระดมสมอง โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนาออกเป็นกลุ่มย่อยๆ และสนทนากลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3.2 **ขั้นนำเสนอผลงาน** เป็นขั้นตอนที่ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอผลงานที่ได้จากการระดมสมอง จากการศึกษาองค์ความรู้และการศึกษารณีศึกษาต่างๆ จากเอกสารประกอบการพัฒนาแล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน หลังจากนั้นสรุปผลเพื่อเตรียมเสนอเป็นผลงานกลุ่มและสรุปประเด็นสำคัญนำเสนอโดยการเขียนแผนภาพความคิด (Mind Mapping)

3.3 **ขั้นสรุปองค์ความรู้**จากการนำเสนอผลงานการทำงานกลุ่มเป็นขั้นตอนที่วิทยากรและผู้เข้าร่วมการพัฒนาร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

ระยะที่ 2 การฝึกปฏิบัติจริง

การฝึกปฏิบัติจริงที่เป็นกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา ชุดละ 1 สัปดาห์ (ทุกวันจันทร์และวันพุธ) จำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง รวมเป็น 36 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนาออกเป็น 8 กลุ่มตามสหวิทยาเขต โดยแต่ละครั้งมีการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการพัฒนากิเคราะห์พฤติกรรมตนเองโดยนำเสนอพฤติกรรมภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ร่วมกันอภิปรายรูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนา นำเสนอแนวทางในการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา และผู้เข้ารับการพัฒนาดอบแบบประเมินภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้เข้ารับการพัฒนาทบทวนพฤติกรรมของตนเอง โดยนำเสนอความก้าวหน้าของตนเองจากการปรับและพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้นำเสนอไว้ในครั้งที่ 1 พร้อมกับนำเสนอพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา ร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและนำเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการพัฒนาทบทวนพฤติกรรมของตนเอง โดยนำเสนอความก้าวหน้าของตนเองจากการปรับและพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการปรับและพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้นำเสนอไว้ในครั้งที่ 5 พร้อมกับนำเสนอพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา ร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและนำเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านคุณลักษณะ นักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา หลังจากนั้นตอบแบบประเมินการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของตนเอง จากนั้นผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันสรุปและสะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นำเสนอความต้องการในการพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการสรุปและปิดการฝึกปฏิบัติการ

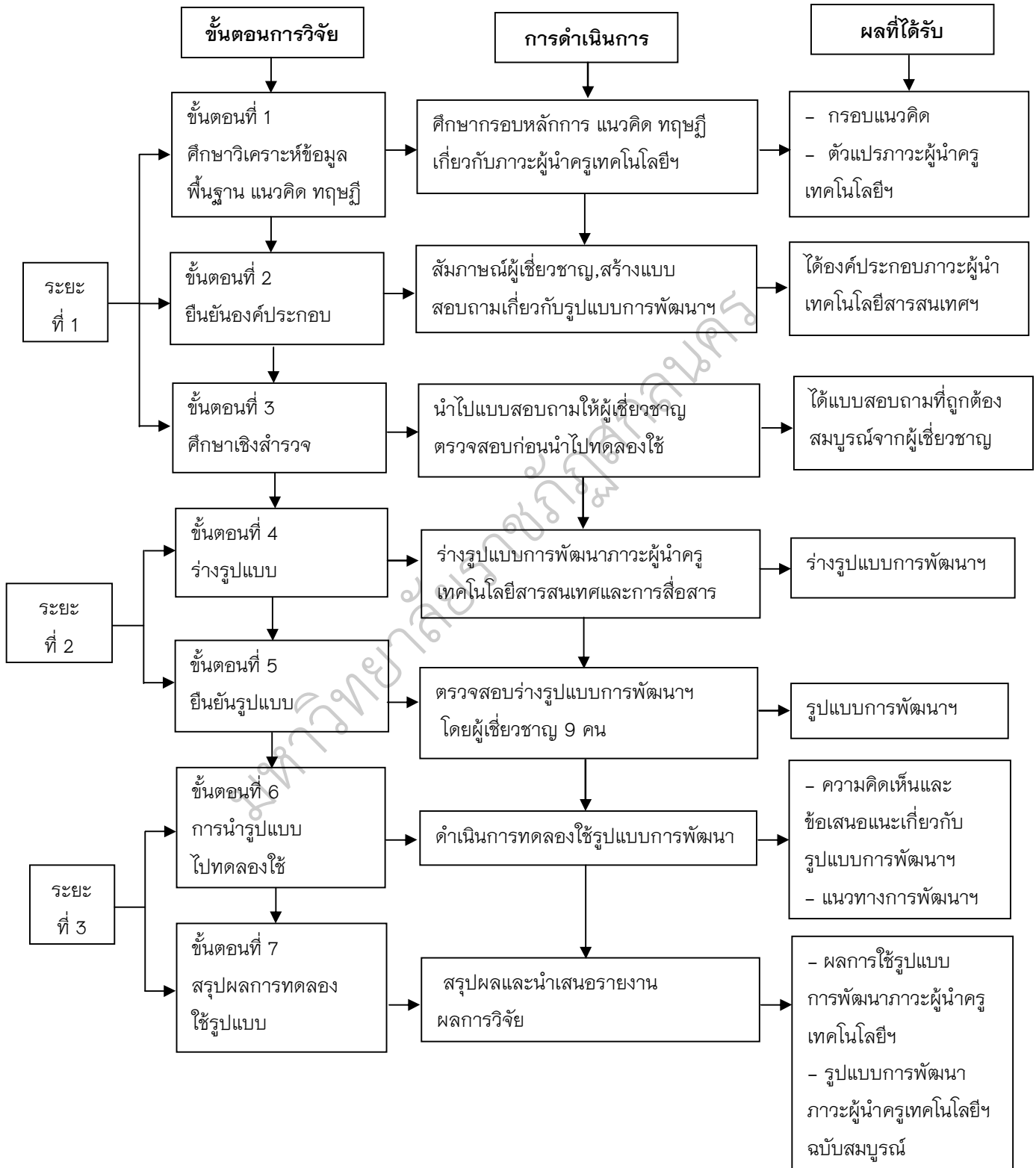
ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล

เป็นระยะติดตามและประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยประเมินผลจากการทำแบบประเมินภาวะผู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการพัฒนาหลังจากสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติ 1 เดือน

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบมาสรุปและเขียนรายงานการวิจัยพร้อมที่จะเผยแพร่

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 12 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี